

SUINBELL: SUPORT INFERMER A BELLVITGE

Una experiència d'Aprenentatge - Servei a la Escola d'Infermeria de la Universitat de Barcelona: Alguns reptes a contemplar

Sabater, Mª P.; Puig, M.; Alcalá, I.*; López Domènech, E.*; González, D.**

Grup Innovació Docent Consolidat GIOTEI-UB: Professores membres, *Infermers Col·laboradors, **Becari

Departament d'Infermeria de Salut Pública, Salut Mental i Materno-Infantil. Escola d'Infermeria i Podologia. Universitat de Barcelona (UB).
 Feixa Llarga s/n. 08907 L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona).

Introducció

L'aprenentatge servei (ApS) combina el servei a la comunitat amb l'aprenentatge Puig (2006), destaca l'estreta vinculació en una única activitat articulada, coordinada i coherent (Campo, 2008:81-85). Antecedents remots podrien situar-lo en l'impuls d'accions socials des de l'ensenyament superior (per ex. a Mèxic), a finals del segle XIX i principis del XX. Als anys seixanta, la filosofia d'*aprendre fent* de Dewey (1859-1952), i aportacions de Paulo Freire (1912-1997), van influenciar les primeres experiències d'ApS als Estats Units.

Definicions: L'any 1990, Jane Kendall identifica més de 140 definicions (en anglès), de ApS o *service-learning* (Tapia, 2008:27-55). Entre les claus de les definicions, s'estableix que l'APS es produeix quan hi ha un equilibri entre objectius d'aprenentatge i el resultat del servei (Furco, 2011:72) i es tendeix a les 3 característiques següents: a) Protagonisme dels estudiants en el plantejament; b) Desenvolupament d'activitats de servei solidari; c) Continguts intencionats de les pràctiques solidàries amb els continguts d'aprenentatge i recerca (Tapia, 2008: 41).

En el nostre context, l'Espai Europeu d'Educació Superior (EES) dona suport al foment de la responsabilitat pública i social de la universitat a través de la Declaració de Berlín, 2003 (Martínez, 2008:12). La UB emfatitza els valors cívics i socials propis d'una societat democràtica (art. 3.2.b. de l'Estatut de la UB) i una orientació per a la formació integral i el creixement personal (UB, 2008: 5). Implicacions d'aquests canvis, proposen mètodes que promoguin un aprenentatge actiu i que apropin el context professional i social a la formació (Yáñez, 2008:9). Aquests aspectes estan integrats en l'ApS-Universitari (ApS-U) a través del desenvolupament de competències i optimitzar la qualitat formativa (Marta Lazo y Gonzalez Aldea, 2012: 577-578).

Durant la passada dècada, alguns projectes d'ApS-U han començat a funcionar a la UB quins intercanvis d'experiències han estat afavorits per la Fundació Jaume Bofill de Barcelona. A l'Escola d'Infermeria (UB), durant el curs 2007-2008, en finalitzar l'assignatura optativa de Pèrdues i Dol en el Cicle vital de les persones, un grup d'estudiants va demanar establir un grup experiencial de trobades periòdiques i el professorat, va impulsar una experiència d'ApS-U que es descriu a continuació.

Reptes a contemplar

Reptes a contemplar:

- > Agilització de tràmits i coordinació institucional (convenis, etc.) abans d'implementar el projecte. És lent i en acabar l'assignatura els estudiants es dispersen o bé si dura molt la burocràcia es cansen d'esperar i s'involucren en altres activitats.
- > Garantir cobertura d'assegurança de riscos dels estudiants (per ex. si viatgen en transports públics o privats).
- > Contemplar possibles despeses addicionals dels estudiants en transport.
- > Evitar activitats ApS-U en horaris de classe
- > Atribució de reconeixement de crèdits i del tipus formació (necessària articulació acadèmica).

Objectius

- **Donar resposta a la demanda dels estudiants, a partir d'afavorir el creixement personal i professional grupal, per mitjà d'una experiència ApS-U.**
- **Proporcionar suport psicosocial a persones sanes o sense malaltia greu, en situació de pèrdua i dol des de la voluntat d'un grup d'infermeria en formació.**

Metodologia

Agenda de trobades periòdiques amb els estudiants, establiment i selecció de continguts reglats de l'àrea psicosocial i graella de registres de visites i posterior avaluació, atenent consideracions com les següents:

- *Participants: 10 estudiants de 3er curs amb l'assignatura superada.
- Criteri 1: En lo possible, evitar la utilització de transport públic des de el nostre Centre.
- Criteri 2: Apropar l'ajut d'infermeria a potencials receptors de Bellvitge.
- *Subministrament de cassos: Àrea Bàsica de Salut de Bellvitge.
- *Receptors del servei: persones necessitades d'acompanyament en situació de pèrdua i dol (tant en cas de pèrdua per malaltia, com per mort d'un familiar).
- *Activitats a desenvolupar: Acompanyament (visites assistencials, compres, passeig, etc.), companyia i comunicació, substitució ("respirar") per al cuidador.

Material estudiants:

- a) Fitxa personal de l'estudiant: amb dades personals i disponibilitat horària
- b) Protocol de l'àrea psicosocial. Selecció de contingut teòric sobre cures infermeres estandaritzades (NANDA, NIC, NOC), per uniformar documentació reglada.
- c) Registre escrit de visites (data, hora d'inici i finalització, estat anímic del receptor/a, activitats desenvolupades i impressions subjectives post visita).

Procediment:

Professorat, sense estudiants: 10-12 h. Preparació: permisos acadèmics. Verificació conveni Escola-centre de salut, contactes telefònics i dues entrevistes ABS amb Treballadora Social (TS) per signar un document de col·laboració, preparar protocols i fitxes d'estudiants, presentar estudiants a TS, etc.

Amb estudiants. Preparació d'experiència, pre i post visites amb receptors: 10 sessions, freqüència 2 h, quinzenal. Sessió amb supervisió professorat, balanç de registres, estat anímic receptor/a; impressions de l'estudiant sobre la visita. Dubtes i aprenentatge obtingut.

Resultats

- > **Estudiants:** Aprenentatge tutelat i avaluat a través de registres i autoinforme. Reflexions relacionades amb dificultats del cicle vital i la soledat de la gent gran en la societat.
- > **Receptors:** període satisfactori amb desig de major durada a través de autoinforme a l'estudiant.
- > **Professora:** Intens treball i dedicació en temps (disseny projecte, justificar, coordinar, etc.)

Conclusions

Excel·lent experiència. Motivadora per al creixement personal i professional grupal d'estudiants i professorat. Un altra mirada del coneixement psicosocial contextualitzat en salut, que afavoreix la proximitat infermera al barri que acull el nostre campus de Ciències de la Salut de Bellvitge.

Bibliografia

Campo, L. (2008). L'aprenentatge servei a la universitat com a proposta pedagògica. En Martínez, Miquel (ed) (2008): Aprenentatge Servei i responsabilitat social de les universitats. Editorial Octaedro i Fundació Jaume Bofill. Barcelona, pp 81-91.

Furco, A (2011). Service-Learning: A balanced approach to experiential education. The International Journal for Global and Development Education Research. Número Cero, pp. 71-76

Marta Lazo, C.; González Aldea, Patricia (2012) El aprendizaje-servicio, una herramienta para el desarrollo profesional de la responsabilidad social del periodista. *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, Vol. 18 Núm. especial noviembre: 577-588

Martínez, Miquel (ed) (2008). Aprenentatge Servei i responsabilitat social de les universitats. Editorial Octaedro i Fundació Jaume Bofill. Barcelona

Puig, J.M.; Batlle, R.; Bosch, C.; Palos, J. (2007). Aprendizaje Servicio. Educar a la Ciudadanía. Coeditat: Ministerio de Educación y Ciencia. Octaedro. Barcelona

Tapia, M.N. (2008). Qualitat acadèmica i responsabilitat social: l'aprenentatge servei com a pont entre dues cultures universitàries. En Martínez, Miquel (ed) (2008): Aprenentatge Servei i responsabilitat social de les universitats. Editorial Octaedro i Fundació Jaume Bofill. Barcelona, pp 27-55.

Universitat de Barcelona (2008). Competències Transversals de la Universitat de Barcelona. Publicacions i Edicions Universitat de Barcelona. Barcelona.

Yáñez, C. (2008). Las competencias en el currículo universitario: implicaciones para diseñar el aprendizaje y para la formación del profesorado. *REDU: Revista de Docencia Universitaria*, N.º Extra 1:1-13. Consultat 25.1.15: http://www.redu.um.es/Red_U/m1/

